

Inkijkexemplaar

KUNST IS BLAUW

Kunstbeschouwing onderbouw/bovenbouw havo-vwo
& bovenbouw vmbo

Peter Schipper

INHOUDSOPGAVE

Kunst wordt pas Kunst als het wordt gezien	7
Inleiding: Kunst	9
Het kunstwerk waarderen	13
Materiaal & Techniek	25
De Beeldaspecten	
Van Idee naar Vorm	43
Vorm	51
Compositie	63
Ruimte	73
Licht	83
Kleur	93
Tijd	103
Hergebruik	115
Performance	125
Hybriditeit	135
Begrippenlijst	141
Lijst van afbeeldingen	145
Begrijpend kijken	155
Kunstanalysemodel onderbouw	157
Kunstanalyse begrippenlijst muziek	158
Kunstanalyse begrippenlijst dans	159
Kunstanalyse begrippenlijst theater & film	160
Kunstanalyse begrippenlijst beeldende kunst	binnenzijde omslag voor
Kunstanalyse begrippenlijst hedendaagse kunst	binnenzijde omslag achter

KUNSTBESCHOUWING

Straks kan je:

- een aantal kunstwerken in de juiste periode plaatsen (1880-1980-NU)
- onderbouwen waarom je een kunstwerk mooi of lelijk vindt
- omschrijven hoe de keuze van de kunstenaar voor vorm en vormsoorten de voorstelling van het kunstwerk ondersteunt.

Straks weet je iets over:

- gebruikte vormen en vormsoorten in autonome kunst
- gebruikte vormen en vormsoorten in toegepaste kunst
- het verschil tussen geometrisch en organisch
- het verschil tussen abstract, gestileerd en figuratief
- kunstwerken uit verschillende periodes (1880-1980-NU).

BEELDEND VORMGEVEN

Straks kan je:

- verschillende vormen en vormsoorten kiezen en deze gebruiken/toepassen in je eigen beeldend werk
- aangeven waarom jij deze keuzes maakt
- omschrijven wat het effect is van jouw keuzes op de voorstelling van je eigen beeldend werk.

VAARDIGHEDEN

Begrijpend kijken*: bekijken & ervaren • beschrijven & analyseren • uitleggen.

BEGRIPPEN

Tweedimensionaal • driedimensionaal • geometrisch • organisch • contouren • abstract • gestileerd • figuratief.

BEELDASPECT: VORM

Wie kent ze niet, de kubus, de cilinder, de balk en ja, die zaten ook allemaal in de blokkendozen. Je kon er wel mooie bouwsels van maken, uiteindelijk vielen ze natuurlijk allemaal om, maar dan begon je gewoon opnieuw, en weer, en weer... Je hebt misschien wel honderden fantasiebouwsels gemaakt en dat alleen maar met een paar basisvormen. En als kleuter heb je ook driehoeken, cirkels, rechthoeken en vierkanten uitgeknipt en ingekleurd en heb je de juiste vormen moeten kiezen bij allerlei voorbeelden. En als je dat al op zo'n jonge leeftijd leert... Misschien is Vorm wel het belangrijkste hoofdstuk in Kunst is Blauw.

Bekijk de onderstaande voorbeelden en zie dat vormen zichtbaar zijn in onze wereld en op allerlei manieren worden gebruikt, zowel in de toegepaste als in de autonome kunst. Kan je de vormen allemaal benoemen?

Opdracht

Stel je voor dat alle boeken rond zouden zijn. Wat zou dat allemaal voor consequenties hebben? Voor de dikte van het boek? Voor de boekenplanken? Voor de drukmachines... Wat kan je nog meer bedenken?

BIJ HET SAMENSTELLEN VAN EEN KUNSTWERK HEEFT DE KUNSTENAAR TE MAKEN MET VORMGEVING IN LETTERLIJKE ZIN: WELKE VORMEN EN VORMSOORTEN GAAT HIJ GEBRUIKEN?

Je begrijpt dat de keuze voor de ronde vorm een heel ander effect heeft op de voorstelling dan de keuze voor een hoekige vorm.

Hieronder zie je twee verschillende werken van Piet Mondriaan met allebei een heel andere uitstraling maar met hetzelfde uitgangspunt: de natuur. *De rode boom* is grillig en organisch, *Tableau 1* weloverwogen en geometrisch. **Wat denk jij dat Mondriaan in de natuur zag toen hij *Tableau 1* maakte?**

1. Piet Mondriaan

2. Piet Mondriaan

Het beeldaspect vorm is zichtbaar en herkenbaar en komt in elk kunstwerk voor, zowel twee- als driedimensionaal. Er is sprake van basisvormen, zoals bijvoorbeeld de kubus, het vierkant, de driehoek en de piramide. Ook kan je geometrische en organische vormen in kunstwerken tegenkomen, of bijvoorbeeld gestileerde of figuratieve mens- en/of diervormen. We behandelen ze in dit hoofdstuk.

In deze afbeelding zie je de meest voorkomende vormen driedimensionaal afgebeeld.

Heb je ook zes tweedimensionale vormen?

Vormsoorten

TWEE- & DRIEDIMENSIONAAL

Schilderkunst heeft voornamelijk te maken met lengte en breedte, je kan het maar van één kant bekijken. Beeldhouwkunst kent de derde dimensie: diepte, je kan dus om het beeld heen lopen.

3. Edvard Munch

4. Ossip Zadkine

Hoe laat de maker jou hier om het beeld lopen?

Waarin kan je meer emotie kwijt, in een schilderij of in een beeldhouwwerk?

GEOMETRISCH & ORGANISCH

Geometrische vormen kunnen gemakkelijk met een lineaal worden getekend, zoals vierkanten en driehoeken. Organische vormen zijn veelal afgeleid van plantaardige, dierlijke of menselijke vormen.

5. Antoon de Clerck

6. Aubrey Beardsley

7. Georges Vantongerloo

8. Auguste Rodin

De uitstraling van de kunstwerken hierboven is totaal verschillend door het gebruik van hoekige vormen, gebogen lijnen, twee- en/of driedimensionaal ruimtegebruik. Het lijkt wel alsof de gebogen lijnen en vormen je meenemen door het kunstwerk heen, ze lijken nergens op te houden. De geometrische lijnen en vormen staan juist op zichzelf en zijn duidelijk begrensd.

Heb jij een voorkeur?

Ga thuis naar het museum

Bekijk regelmatig de afbeeldingen van de kunstwerken in dit hoofdstuk over vorm. Natuurlijk zal je het ene kunstwerk interessanter en mooier vinden dan het andere. Vraag je dan af hoe dat komt. Je smaak speelt een (belangrijke) rol, maar het kunstwerk kan ook een emotie of herinnering oproepen, of een droombeeld zijn. En iedere keer als je het weer bekijkt wordt jouw band met dat kunstwerk groter, sterker, dieper.

Kunst doet dat met mensen, of het nu een kunstwerk is uit de Middeleeuwen of de 21^e eeuw, dat maakt niets uit. Jij verbindt je met dat kunstwerk en met de maker en dat maakt het bijzonder en waardevol.

Tip! Google Arts & Culture

Wist je dat je ook heel veel afbeeldingen van kunstwerken kan bekijken op de sites van (wereld)beroemde musea, zoals het Van Gogh Museum in Amsterdam of het Guggenheim Museum in New York? En dat je dan bijna elk detail van jouw favoriete kunstwerk kan bekijken met een vergrootglas?

Zo werkt het:

1. Ga naar <https://artsandculture.google.com/>.
2. Klik bovenin de balk op *Verkennen* en zie wat je allemaal kan ontdekken in *Categorieën* bijvoorbeeld kan je een kunstenaar of kunststroming zoeken in *Collecties* kan je over de hele wereld musea bezoeken.
3. Ga terug naar Homepage, klik rechtsboven op en typ de naam van het museum, klik daarna op *collectie*: je hebt nu toegang tot de collectie.
4. Klik rechtsboven op en typ de naam van de kunstenaar en het kunstwerk.
5. Klik op de afbeelding van het kunstwerk; er verschijnt rechts een 'vergrotings-schermpje'. Hiermee kan je elk onderdeel van de afbeelding vergroten.
6. *Favoriet* kunstwerk? Klik linksonder op het hartje bij de titel en je favoriet is toegevoegd.

KUNSTANALYSE BEGRIPPENLIJST BEELDDE KUNST

MATERIAAL EN TECHNIEK

TWEEDIMENSIONAAL:

schilderkunst: fresco/olieverf;
fotografie; fotomontage/still;
grafisch: collage/assemblage/affiche

DRIEDIMENSIONAAL:

sculptuur: hakken, boetseren, construeren

ARCHITECTUUR, DESIGN, MODE: industrieel/ambachtelijk

KLEUR	<p>Kleurintensiteit: licht/donker Kleurverzadiging: zuiver/onzuiver Kleursoort: primair/secundair/tertiair Kleurcontrast: licht-donker; koud-warm; complementair</p>
COMPOSITIE	<p>Compositiegrondvorm: horizontaal/verticaal/diagonaal/overall/driehoek/centraal Dynamiek: statisch/dynamisch Symmetrie: symmetrisch/asymmetrisch Ritme: herhaling</p>
RUIMTE	<p>Dimensie: hoogte/breedte/diepte Tweedimensionaal: ruimtesuggestie lijn-/kikvors- en vogelperspectief Driedimensionaal: ruimtelijkheid/plasticiteit</p>
VORM	<p>Vorm: rond/vierkant/hoekig/kegel Vormsoort: geometrisch/organisch – open/gesloten – abstract/figuratief</p>
LICHT	<p>Lichtbron: natuurlijk licht/kunstlicht Lichtcontrast: klein/groot – zacht/hard – licht/donker Schaduw: eigen schaduw/slagschaduw - plasticiteit Stofuitdrukking: textuur/opvallende lichtbehandeling</p>

(gebaseerd op cve richtlijn)